

U.G. 1st Semester Examination - 2020

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH-CC-T-1

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any **ten** of the following questions in Sanskrit language with Devanāgarī Script: $2 \times 10 = 20$
- 'रघुवंशम्' इति महाकाव्यस्य प्रथमसर्गस्य नाम किम्? अस्मिन् महाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति?
 - 'रघुवंशम्' इति महाकाव्यस्य उपजीव्यं किमस्ति? अस्मिन् महाकाव्ये कस्य वंशस्य विवरणं लभ्यते?
 - रघुवंशस्य मङ्गलाचरणं श्लोकं लिख्यताम्।
 - 'किरातार्जुनीयम्' इति महाकाव्यस्य टीकायाः नाम किम्? कश्च अस्याः टीकाकारः?
 - अरिषडवर्गशब्देन कोऽवगम्यते?
 - जगति कीदृशं वाक्यं दुर्लभम्?
 - अदेवमातृक-शब्दस्य कोऽर्थः?

- अपण्डितानां विभूषणं किम्? तत् केन निर्मितम्?
- शतककाव्यस्य लक्षणं किम्?
- का नाम मृगतृष्णिका?
- विवेकभ्रष्टानां विनिपातः कीदृशः भवति?
- अल्पज्ञः कः भवति?
- अश्वघोषस्य महाकाव्यद्वयस्य नाम किम्?
- रचनाकारयोः नाम्ना सह द्वयोः संस्कृतगीतिकाव्ययोः नाम उल्लिख्यताम्।
- कस्मात् गुणात् कविः भारविः ख्यातः आसीत्? कः तस्य महाकाव्यस्य उत्सः?

2. Answer any **four** of the following questions:

 $5 \times 4 = 20$

- Translate into Bengali or English (any **one**):
 - अथवा कृतवाग्द्वारे वंशेऽस्मिन् पूर्वसूरिभिः।
मणौ वज्रसमुत्कीर्णे सूत्रस्येवास्ति मे गतिः॥
 - प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो बलीमग्रहीत्।
सहस्रगुणमुत्सृष्टुमादत्ते हि रसं रविः॥
- Translate into Bengali or English (any **one**):
 - द्विषां विघाताय विधातुमिच्छतो रहस्यनुज्ञामधिगम्य भूभृतः।
स सौष्ठवौदार्यविशेषशालिनीं विनिश्चितार्थामिति वाचमाददे॥
 - सखीनिव प्रीतियुजोऽनुजीविनः समानमानान् सुहृदश्च बन्धुभिः।
स सन्ततं दर्शयते गतस्मयः कृताधिपत्यामिव साधु बन्धुताम्॥

- iii) Amplify the idea—“न हि प्रियं प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः।”
- iv) Account for the case-ending of the underlined words (any **five**):
- ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ।
 - द्विषां विघाताय विधातुमिच्छतः।
 - स किंसखा साधु न शास्ति योऽधिपम्।
 - स्थितः सर्वोन्नतेनोर्वी क्रान्त्वा मेरुरिवात्मना।
 - तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः।
 - कृतप्रणामस्य महीं महीभुजे।
 - क ईप्सितार्थं स्थिरनिश्चयं मनः।
- v) Write short note on any **one**:
गीतगोविन्दम्, भर्तृहरिः, मेघदूतम्।
- vi) Write short note on any **one**:
बुद्धचरितम्, किरातार्जुनीयम्, कुमारसम्भवम्।

3. Answer any **two** of the following questions:

10×2=20

(One must be written in Sanskrit language with Devanāgarī Script)

- i) Explain in Sanskrit with Devanāgarī Script (any **one**):
- ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः।
गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य सप्रसवा इव॥
 - अज्ञः सुखमाराध्य सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः।
ज्ञानलवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि तं नरं न रञ्जयति॥

- ii) Explain in Sanskrit with Devanāgarī Script (any **one**):
- तथापि जिह्वः स भवज्जिगीषया
तनोति शुभ्रं गुणसम्पदा यशः।
समुन्नयन् भूतिमनार्थसङ्गमाद्
वरं विरोधोऽपि समं महात्मभिः॥
 - यथा प्रसिद्धैर्मधुरं शिरोरूहैर्जटाभिरप्येवमभूत्तदाननम्।
न षट्पदश्रेणिभिरेव पङ्कजं सशैवलासङ्गमपि प्रकाशते॥
- iii) “नारिकेलफलसम्मितं वचो भारवेः।” —Justify the remark with apt illustration after Canto-I of *Kīrātārjunīyam*.
- iv) Describe the austerities (तपस्या) performed by पार्वती after Canto-V of कुमारसम्भवम्.
- v) Discuss briefly on शिशुपालवधम् of Māgha.